

Jueves 19 de noviembre de 2009 [Contacte con levante-emv.com](#) | [RSS](#)

levante-emv.com
El Mercantil Valenciano

NOTICIAS

HEMEROTECA »

EN ESTA WEB

Google™

INICIO

ACTUALIDAD

DEPORTES

OPINIÓ

ECONOMÍA

GENTE Y OCIO

SEMANALES

PARTICIPA

SERVICIOS

Firmas Cartas al director Blogs **Dossiers**

[Levante-EMV.com](#) » [Dossiers](#)

El vigor dels híbrids

Joan Oleza

🕒 01:51 ⭐⭐⭐⭐⭐

L'article recull les paraules de l'autor en l'homenatge que va rebre el passat 5 de novembre al Taller de Escriitura dedicat a les seues novel·les en el Máster de Estudios Hispánicos

Fa només uns dies em va escriure un correu un amic que feia temps que no veia per a comunicar-me les seues impressions sobre la meua última novel·la. "¡Quants anys des que publicares Tots els jocs de tots els jugadors!". I és realment molt de temps: 28 anys han transcorregut des de Tots els jocs de tots els jugadors (1981), la meua segona novel·la, i 17 des de Cuerpo de

HEMEROTECA

Volver
a la
Edición
Actual

últimos vídeos en [levante-emv.com](#)

PUBLICIDAD

transició (1992), versió múltiple de l'antenni, en castella.

A què es deu aquest llarg silenci novel·lístic? Probablement no a la peresa: una virtut que té el mal costum d'evitar-me, per molt que jo la sol·licite.

Una part de la resposta me la va ensenyar un dels meus escriptors més freqüentats, Leopoldo Alas, 'Clarín'. Ell només va escriure dues novel·les, i això perquè la pressió professional li asfixiava fins al punt d'impedir-li disposar d'aqueixa quota de temps dilatat i dens que es necessita per a escriure una novel·la. Ell era catedràtic de Dret Natural en la Universitat d'Oviedo i practicava el periodisme amb aqueixa mena de ferocitat que només usen els que han decidit explotar-se a si mateixos. Així fou com les novel·les que no va escriure Clarín van buscar desembocar en la multitud de contes i d'articles periodístics, o de fragments i esbossos sense concloure... La fúria de la creació literària va buscar els barrancs per on anar a parar a la mar comuna que és l'escriptura creativa. Per a mi també, l'escriptura creativa és un oceà de múltiples costes, una passió global que es pot fer sonar amb molt diversos instruments. Jo no he escrit més que quatre novel·les i una dotzena mal comptada de relats, però he contaminat de literatura tot el que la vida m'ha oferit al pas: des de l'amor o l'amistat fins a la política o la professió universitària. D'ella diré que ha sigut cabdal i vertebradora en la meua vida. Si sóc quelcom és un universitari. Als dèssset anys vaig entrar per a estudiar en la Universitat de València, i d'ella no he eixit més que per a anar a altres. He recorregut el món a través de les seues universitats, des de la d'Oslo o la de Lundt fins a les més australs del món, la de Río Gallegos, en la Patagònia, o la de Punta Arenas en el Xile antàrtic. La universitat ha assegurat el meu manteniment, i jo no sabia deixar de pagar els meus deutes. Com Deia orgullosament Antonio Machado, i com convindria que recordara més d'un:

"A mi trabajo acudo, con mi dinero pago
el traje que me cubre y la mansión que habito,
el pan que me alimenta y el lecho donde yago."

Si deixes lliscar els meus ulls pels camins del temps hauré de reconèixer que la universitat em va permetre conspirar contra la dictadura, atènyer la plenitud professional a una edat molt temprana, quan encara no havia complit trenta anys, i en un present tan arbitrari com el que vivim he pogut cavar en la universitat les trinxeres que resguarden la meua llibertat i la meua independència de la inclemència i els capritxos dels poderosos.

Però tampoc aquesta és tota l'explicació que em cal. La veritat és que la pràctica de la literatura no ha sigut gens fàcil en aquesta ciutat que no sap ser capital cultural i en aquest territori difús que habitem. Han faltat estímuls en un país que vuit segles després de la seua fundació encara no s'ha posat d'acord sobre quina llengua és la seua, en el qual l'ús civil o literari del català provoca discòrdia social, en el qual la llengua s'empunya com una arma letal contra la intel·ligència i la cultura. En aquesta mena de no país no ha sigut possible un mercat unificat de lectors en català, com no és possible una comunicació transparent i fluida amb els altres territoris de la llengua, i si a pesar de tot sobreviu alguna institució literària els poders polítics se la passen pels engonals. Es contempla, això sí, un trenc insuperable entre les institucions politicoculturals i aquells que haurien de ser el seu usuari: precisament els que fan un ús culte de la llengua. La conseqüència és la més completa absència de reconeixement civil i institucional de la literatura escrita en valencià –No hi ha una crítica literària normalitzada, fora de la universitat i d'algun raríssim

clasificados

viviendacv.com

Vivienda Empleo Motor

Operación Tipo de inmueble Provincia

Anunciese gratis

El portal inmobiliario de **levante-emv.com**

levante-emv.com LA SELECCIÓN DE LOS LECTORES

LO ÚLTIMO	LO MÁS LEÍDO	LO MÁS VOTADO	
1. Un matrimonio valenciano denunciará a la compañía	2. Google presenta su primer teléfono móvil	3. "Iba a investigar la prostitución, pero no hizo falta"	4. Alinghi 5 llega a su destino final en el Puerto

suplement cultural o d'alguna publicació local--, i per consegüent la falta de prestigi social de la literatura en valencià, la precarietat d'unes editorials que, privades de normalitat i de suport institucional, busquen sobreviure gràcies a la demanda del sistema escolar, dels premis literaris locals que paguen els ajuntaments o de les traduccions d'obres que el mercat exterior ha consagrat, i la veritat és que tot plegat resulta una collita escassa, pobre, i dependent. En aquesta situació, la incertesa sobre el futur d'una llengua que l'escola promou heroicament però que després no troba prolongació en la societat civil, és un malson que perturba les nits de l'escriptor, que trenca els seus somnis. No, en veritat no hi ha condicions en aquest país, o més aïna comunitat, per a la pràctica de la literatura en valencià.

No és que en castellà les condicions siguin molt més brillants. Des de fa quinze anys aquesta comunitat té una idea de la cultura lligada quasi exclusivament als espectacles de consum més popular o turístic: els parcs d'atraccions, l'arquitectura d'exhibició, la Fórmula 1, l'America's Cup... de quasi tots ells la intel·ligència pròpia queda exclosa. Però almenys la literatura en castellà forma part d'una pràctica literària normalitzada. L'escriptor en llengua espanyola és segur que sent les precarietats del terror però obté la compensació de formar part, encara que siga des dels confins, d'una literatura que, en aquest canvi de segle s'ostenta cohesionada, diversificada en uns quants continents, esplendorosa.

Per què llavors escriure en valencià, si no hi ha condicions en aquest país, o més aïna comunitat, per a la pràctica de la literatura en valencià? És una pregunta que m'han formulat moltes vegades, sobre tots els que coneixen bé el meu treball científic, molt majoritàriament en castellà. I no falta en algun dels meus interlocutors un cert aire de commiseració, un cert aire condescendent: si a pesar de tot t'obceques a escriure novel·les en aquesta ciutat, no t'equivoques de llengua, sigues intel·ligent, no t'ho poses encara més cru...

Ja va passar el temps en què l'opció lingüística em sumia en aquella perplexitat que vaig deixar testificada en el pròleg de la meua primera novel·la. "Ocasión para una meditación perpleja", així s'intitolava aquell pròleg.

Les apostes que vaig fer en aquella època són ara solatges d'una certesa. No hi ha lloc a l'opció perquè tant una opció com una altra són meues. Des de la meua criança he viscut en les dues llengües i el dia que veja venir la mort cap a mi, amb el seu pas sigil·lós, m'afanyaré a dir la meua última frase per partida doble, una vegada en cada llengua, encara que siga un jurament, i per res del món voldria que una d'elles quedara interrompuda per falta de temps. Es posen com es posen els puristes d'un costat i d'un altre, i per si hi ha algun en aqueix moment vora el meu llit. Els biòlegs parlen del "vigor dels híbrids", i a mi m'encanta l'expressió, l'assaborisc: "el vigor dels híbrids". M'agradaria moltíssim que algú em l'aplicara a mi.

Doro Balaguer reclamava en un article, fa ja prou de temps, "la catalanitat que ens pertoca". Ni més catalanitat ni menys de la que ens correspon, la mesura exacta. Doncs bé, a mi també hi ha una "castellanidad" que em pertoca, la que em van proporcionar els pares, l'educació, la meua dilatada i amorosa dedicació a la literatura hispànica... Hi ha una catalanitat i una castellanitat que han crescut en mi junt amb els meus anys, i que em constitueixen com un llegat.

I no m'amague de dir-ho. Sóc massa major i massa lliure per a tenir por dels fonamentalismes.

Per a mi la idea de nació té poc a veure amb el sentiment de pertinença a un sol territori, a una sola llengua, a una sola cultura, a una sola història, a una sola pàtria, a unes fronteres polítiques. És més, ni tan sols m'entusiasma la idea de nació. Jo tendisc a

5. La familia de Carrascosa se movilizará en Valencia
6. Punto G, ¿realidad o ficción?
7. Una masa de aire polar congelará los termómetros
8. ¡A la caza del cerdo!
9. Una ONG trabaja para que ningún niño se quede sin juguetes
10. "Cumbre de Sabios" para acabar con la crisis

pensar més en termes d'identitat. M'agrada més ser europeu que de nació europea, i espanyol que de nació espanyola, i ja no digam valencià, perquè sona ridícul allò de nació valenciana. Per a mi la identitat és com una casa amb distintes cambres. Potser és aqueixa casa del ser, de la que parlava Heidegger. Però del meu ser, no d'un ser universal. I en ella hi ha una cambra dels mapes dels meus territoris, els territoris que configuren una part irrenunciable de la meua sensibilitat: són els paisatges de les illes Balears, que porte tatuats sobre la pell, i els d'un País Valencià recorregut amb insistències d'amant, i els de les terres catalanes que en els Pirineus tenen més un senyal d'origen que de frontera. Una altra cambra conté les meues referències més sol·licitades, les que comencen amb el viatge d'Ulisses cap a Ítaca, es demoren a Atenes, en la Tessàlia i en l'Epir, en el Peloponès, naveguen després cap a Sicília i cap a Nàpols, fan parada en la Roma republicana i també en la imperial, coronen l'Edat Mitjana a València, remunten amb el Renaixement italià, enlluernen amb el Barroc espanyol i americà, guanyen intel·ligència amb la Il·lustració francesa, es fan europees i modernes en el segle XIX de París, de Londres, de Berlín, de Sant Petersburg, per a dispersar-se multiculturalment en un segle XX que condueix de Dublín a L'Havana, de Madrid a Barcelona, de Chicago a Amsterdam, de Buenos Aires a Nova York. Però també hi ha una cambra on es rendeix culte als valors: valors ètics, estètics, polítics. És l'habitació de les llibertats. No podria viure en una casa, formar part d'ella, si no hi haguera una cambra com aquesta. Per això mateix m'era tan antipàtica la idea d'Espanya quan, convertit en un jove europeu que viatjava des de Marsella fins a Copenhaguen, evocava en la distància un país que era el meu segons mandat del passaport, però les sensacions del qual oscil·laven entre el verd caqui dels militars, el negre dels capellans, el morat dels cristos sagnants i exangües de la Setmana Santa, el blau dels falangistes, la xaranga de braços alçats, himnes nacionals, visques a l'Alçament, als principis Fonamentals del Moviment, al Fur dels Espanyols, i aquelles celebracions sindicals multitudinàries d'un país feixista i autosatisfet en el que regnava un generalot grosset, de veu atiplada i astúcia sinistra. Algú va dir que als de la meua generació no els agradava Espanya. Aquella Espanya, no. La d'ara, sí, amb puntualitzacions i dret a la crítica.

Aquestes són algunes de les cambres que hi ha en la casa de la meua identitat, les que més m'aproximen a una idea de pàtria: uns territoris pròxims i amats, unes llengües que em constitueixen, una cultura cosmopolita que m'abasteix de curiositats i sabers, uns valors que em proporcionen fonament... Res que coincidisca amb unes fronteres d'estat.

Hi ha altres cambres, com la de l'amor, la de l'amistat, la de la història o la de la ficció. Però ja hi haurà ocasió de parlar-ne. Ara, i posats a triar, em conformaria de declarar en un interrogatori que m'inspira més la diversitat que la puresa i que m'agrada molt allò del vigor dels híbrids. Potser tot açò, contemplat des de fora, sembla un conjunt d'infidelitats, com les de l'Arlequí de la meua darrera novel·la. Però què li anem a fer, amb tot el que m'ha costat de madurar-les i de portar-les a la pràctica!

Anuncios Google

Diari electrònic valencià

Informació plural i independent Allò que vols saber de casa nostra
www.pagina26.com

Para perder -30kg/10€

¡Increible! Si adelgaza demasiado rápido use un prache cada 2 días
Phytolabel.com/es

Levante Baleario

Encuentre ofertas. Lea opiniones de viajeros como usted.
www.TripAdvisor.es

COMPARTIR

¿qué es esto?

ENVIAR PÁGINA »

IMPRIMIR PÁGINA »

AUMENTAR TEXTO »

REDUCIR TEXTO »

Enlaces recomendados: Hoteles en Benidorm | Juegos | Vehículos de Ocasión

CONÓZCANOS: [Contacte](#) | [Atención al lector \(edición impresa\)](#) | [CONÓZCANOS](#) | [LOCALIZACIÓN](#) | [CLUB DIARIO LEVANTE](#) | [POLITICA MEDIOAMBIENTAL](#) | [PUBLICIDAD: TARIFAS](#)

levante-emv.com
El Mercantil Valenciano

Levante-emv.com y Levante-EMV son un producto de Editorial Prensa Ibérica

Queda terminantemente prohibida la reproducción total o parcial de los contenidos ofrecidos a través de este medio, salvo autorización expresa de Levante-emv.com. Así mismo, queda prohibida toda reproducción a los efectos del artículo 32.1, párrafo segundo, Ley 23/2006 de la Propiedad intelectual.

Difusión auditada por OJD

Aviso legal

Otros medios del grupo Editorial Prensa Ibérica

[Diari de Girona](#) | [Diario de Ibiza](#) | [Diario de Mallorca](#) | [Empordà](#) | [Faro de Vigo](#) | [Información](#) | [La Opinión A Coruña](#) | [La Opinión de Granada](#) | [La Opinión de Málaga](#) | [La Opinión de Murcia](#) | [La Opinión de Tenerife](#) | [La Opinión de Zamora](#) | [La Provincia](#) | [La Nueva España](#) | [Mallorca Zeitung](#) | [Regió 7](#) | [Superdeporte](#) | [The Adelaide Review](#) | [97.7 La Radio](#) | [Blog Mís-Recetas](#) | [Euroresidentes](#)